
Accountantsverslag 2012

Grip op de financiële positie

Gemeente Dalfsen

20 juni 2013

Aan de gemeenteraad van gemeente Dalfsen
t.a.v. mevrouw N. IJnema MSc., griffier
Postbus 35
7720 AA DALFSEN

20 juni 2013

Referentie: HB/e0295078/30388634/WS/SJD/vg

Geachte leden van de raad,

Hierbij presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2012 van gemeente Dalfsen. Dit rapport bevat de belangrijkste bevindingen uit de controle van uw jaarrekening. De bevindingen uit deze opdracht zijn met het college van burgemeester en wethouders en de directie besproken.

Wij gaan onder andere in op de belangrijkste bevindingen uit onze controle, geven een toelichting op de waardering en presentatie van uw grondexploitaties en geven onze visie op de financiële situatie.

Er was een zeer grote extra inspanning vanuit gemeente Dalfsen voor nodig om de jaarverslaggeving 2012 af te ronden. Al met al heeft dit circa 10 weken doorlooptijd opgeleverd. Dit heeft een groot effect gehad op onze controle.

Dit is ook de reden van de late toezending van ons accountantsverslag aan de raad. Eerdere afronding was helaas niet mogelijk.

Wij hebben de inhoud van het concept verslag tijdens de vergadering op 17 juni 2013 met u besproken. Hierbij zenden wij u de definitieve versie.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

H. Boshove RA
Partner

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Zuiderzeelaan 53, 8017 JV Zwolle, Postbus 513, 8000 AM Zwolle
T: 088 792 00 38, F: 088 792 94 61, www.pwc.nl*

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waaronder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Inhoudsopgave

1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

- 1.1 Een goedkeurende controleverklaring bij uw jaarrekening 2012
- 1.2 Bevindingen ten aanzien van getrouwheid blijven binnen de goedkeuringstoleranties
- 1.3 Bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid blijven binnen de goedkeuringstoleranties
- 1.4 Toerekening baten en lasten aan juiste boekjaar aandachtspunt
- 1.5 Enkele tekortkomingen ten aanzien van naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen
- 1.6 Effecten meicirculaire adequaat verwerkt
- 1.7 Totstandkoming jaarverslaggeving en controledossier belangrijke aandachtspunten
- 1.8 Reservesystematiek belangrijk aandachtspunt
- 1.9 Waardering WEZO

2. Uw grondexploitaties nader toegelicht

- 2.1 Uw grondexploitaties geven het volgende beeld

3. Kwaliteit van de jaarstukken vraagt aandacht

- 3.1 Het gemeentelijk vastgoed onder de aandacht
- 3.2 Beheersing van SiSa en IMG is voldoende
- 3.3 Kwaliteit van de jaarverslaggeving dient te worden verbeterd
- 3.4 Door het college zijn evenwichtige schattingen gemaakt

4. Grip op uw financiële positie

- 4.1 De financiële positie van de gemeente is goed te noemen
- 4.2 Financiële positie is goed
- 4.3 Informatiewaarde paragraaf weerstandsvermogen dient te worden verbeterd
- 4.4 Het begrote EMU-saldo is in relatie tot de invoering van de Wet HOF een aandachtspunt
- 4.5 Waarderingsgrondslagen zijn passend voor de gemeente Dalfsen

5. De interne beheersing van gemeente Dalfsen is verbeterd, afsluitingsproces aandachtspunt

- 5.1 Beoordeling IT-omgeving levert geen bevindingen op in het kader van de jaarrekeningcontrole
- 5.2 De dekking en reikwijdte van de controle is voldoende
- 5.3 U hebt voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

6. Single information Single audit (SiSa)/Investeren met Gemeenten (IMG)

Bijlage A: De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw gemeente

1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

1.1. Een goedkeurende controleverklaring bij uw jaarrekening 2012

Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd op de jaarrekening 2012. Deze jaarrekening toont een totaal eigen vermogen van € 64.465.000, een balanstotaal van € 81.346.000 en een resultaat na bestemming van € 921.000.

We hebben een goedkeurende controleverklaring op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid verstrekt met betrekking tot de jaarrekening 2012, zoals deze is opgesteld door het college, onder voorbehoud van de goedkeuring van de jaarrekening door de raad.

1.2. Bevindingen ten aanzien van getrouwheid blijven binnen de goedkeuringstoleranties

In onderstaande tabel hebben wij onze fouten en onzekerheden met betrekking tot het aspect getrouwheid opgenomen. In de paragrafen daarna is voor de individuele bevindingen een nadere toelichting opgenomen.

Controleverschillen getrouwheid:	Fouten	Onzekerheden	Toelichting
	DT/(CT)	DT/(CT)	
<i>Ongecorrigeerde verschillen</i>	€'000	€'000	
Afrekening afval 2012 ten onrechte niet verantwoord, dit op basis van gekozen systematiek	183		Paragraaf 1.4
Factuur vervoer over 2012 niet verantwoord	(34)		paragraaf 1.4
Totaal	149		
In % van de totale lasten	0,3%	0,0%	
Goedkeuringstoleranties	1%	3%	
Oordeel	Goedkeurend		

Tabel 1 Ongecorrigeerde controleverschillen getrouwheid

1.3. Bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid blijven binnen de goedkeuringstoleranties

In onderstaande tabel hebben wij onze fouten en onzekerheden met betrekking tot het aspect rechtmatigheid opgenomen. In de paragrafen daarna is voor de individuele bevindingen een nadere toelichting opgenomen.

Controleverschillen rechtmatigheid:	Fouten	Onzekerheden	Toelichting
	DT/(CT)	DT/(CT)	
<i>Ongecorrigeerde verschillen</i>	€'000	€'000	
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten/onzekerheden	217		
Bevindingen naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen	175		paragraaf 1.5
Totaal	392		
In % van de totale lasten	0,80%		
Goedkeuringstoleranties	1%	3%	
Oordeel	Goedkeurend		

Tabel 2 Ongecorrigeerde controleverschillen rechtmatigheid

1.4. Toerekening baten en lasten aan juiste boekjaar aandachtspunt

In 2013 is een eindafrekening van de afvalverwerking over het jaar 2012 ontvangen (totaal € 183.000 bate). Deze bate is niet verantwoord in de jaarrekening 2012. Dit aangezien gemeente Dalfsen ervoor heeft gekozen de jaarlijkse teruggave te verwerken in het jaar waarin de bijdrage bekend wordt (2013). Op basis van het baten- en lastenstelsel dient echter de bijdrage te worden verantwoord in het jaar waaraan de bijdrage is toe te rekenen (2012). Derhalve is de bate ten onrechte niet verantwoord in de jaarrekening. Dit hebben wij als tekortkoming aangemerkt. Wij hebben het college geadviseerd de systematiek in 2013 te wijzigen.

Tevens is in 2013 een inkoopfactuur ontvangen met betrekking tot vervoerskosten in 2012 (€ 34.000). Ook deze factuur is ten onrechte niet verwerkt in de jaarrekening 2012 en derhalve ook als tekortkoming aangemerkt.

1.5. Enkele tekortkomingen ten aanzien van naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen

In 2012 is een interne controle uitgevoerd op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen. Het is hierbij positief dat gemeente Dalfsen ten opzichte van vorig jaar stappen heeft gezet in de uitvoering van de interne controles (meer diepgang, meer gericht op risico's). Desondanks hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden moeten verrichten om tot een goed oordeel te kunnen komen. Uit deze werkzaamheden blijkt een tweetal contracten dat ten onrechte niet Europees is aanbesteed (totaal € 175.000). Dit betreft de contracten die ook in 2011 als tekortkoming zijn aangemerkt. Aangezien deze contracten in 2012 wederom stilzwijgend zijn verlengd, zijn deze ook in 2012 als tekortkoming ten aanzien van rechtmatigheid aangemerkt.

Wij hebben het college geadviseerd de interne controle hierbij te verbeteren en daarbij concrete opvolging te geven aan inkoopdossiers met geconstateerde tekortkomingen. Aandachtspunt hierbij is het verlengen van contracten. Bij het aangaan van een verlenging is het van belang om te beoordelen of op dat moment de aanbestedingsnorm zal worden overschreden. Een verlenging brengt op dat moment het risico van niet-naleven van de aanbestedingsrichtlijnen met zich mee.

1.6. Effecten meicirculaire adequaat verwerkt

Eind mei 2013 is de meicirculaire van het gemeentefonds gepubliceerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Op basis hiervan is de uitkering van het gemeentefonds over 2012 naar beneden bijgesteld. Daarnaast zal in de uitkering 2013 een verrekening plaatsvinden van financiële effecten. De financiële gevolgen zijn door gemeente Dalfsen adequaat verwerkt in de jaarrekening 2012.

1.7. Totstandkoming jaarverslaggeving en controledossier belangrijke aandachtspunten

Begin april 2013 zijn wij gestart met de jaarrekeningcontrole van de jaarrekening 2012. Probleempunt vanaf de start was enerzijds het ontbreken van een kwalitatief toereikende (concept) jaarverslaggeving over 2012 alsmede anderzijds op veel onderdelen ontoereikende onderbouwing van de jaarverslaggeving en de voor onze controle benodigde aansluitingen en analyses.

Het komen tot een adequate jaarverslaggeving heeft veel extra tijd in beslag genomen binnen de gemeentelijke organisatie. Datzelfde geldt voor de oplevering van onderliggende informatie die essentieel is voor onze jaarrekeningcontrole. Per saldo is sprake geweest van een zeer lange doorlooptijd, intensieve communicatie en afstemming alsmede veel extra tijdsbesteding door de gemeente en door ons.

De controle is daarmee een lang en moeizaam proces geweest. Wij hebben zeer veel aanvullende controlewerkzaamheden moeten uitvoeren om tot een oordeel te kunnen komen. Daarbij zijn op basis van onze jaarrekeningcontrole op veel onderdelen correcties en benodigde aanpassingen geconstateerd die vervolgens zijn besproken en doorgevoerd in de uiteindelijke jaarverslaggeving. Duidelijk mag zijn dat het proces van de jaarafsluiting, het onderbouwen en analyseren van de belangrijkste aandachtspunten en het opstellen van de jaarverslaggeving zeer dringend dient te worden verbeterd. Op basis van het lopende verbeterproject inzake de planning- & controlcyclus zijn op onderdelen positieve resultaten bereikt in het afgelopen jaar. Het heeft echter helaas niet geleid tot een beter proces rondom de jaarafsluiting en ook niet tot een kwalitatief betere jaarrekening.

Voor komend jaar zien wij specifiek inzake het jaarrekeningproces onder andere de volgende belangrijke aandachtspunten:

- Het gedurende het jaar reeds uitvoeren van controles op juistheid, volledigheid en adequate onderbouwing van balansposten. Dit voorkomt dat aan het eind van het jaar op grote schaal uitzoek-, inhaal- en reparatiewerkzaamheden moeten worden uitgevoerd.
- Het uitvoeren van expliciete kwaliteitscontroles op conceptstukken. Nu werden in een (te) laat stadium te veel aandachtspunten in de conceptcijfers geconstateerd, grotendeels door het ontbreken van voldoende kwaliteitscontroles (denk bijvoorbeeld aan het aansluiten van vergelijkende cijfers en toetsen juistheid en volledigheid van opgenomen toelichting in de jaarrekening).
- Het neerzetten van een duidelijke structuur in de organisatie, waarin de taken en verantwoordelijkheden in het afsluitingsproces veel duidelijker zijn benoemd. Door gedurende het jaar meerdere keren tot een afsluiting te komen kan hierbij worden beoordeeld in hoeverre het proces adequaat werkt. Aansturing en control op voortgang is ook een belangrijk aandachtspunt in het gehele proces.
- Tijdige aanlevering van specificaties ter onderbouwing van de posten uit de jaarrekening. Hierbij een veel actievere sturing op het tijdig opleveren van documentatie van voldoende kwaliteit.
- Interne procedures inbouwen die waarborgen dat de conceptjaarverslaggeving expliciet voldoet aan de eisen die worden gesteld vanuit het BBV (volledige en juiste verslaggeving, zowel financieel als inhoudelijk) en de kaders van de raad.
- Tijdige aanlevering van specificaties ter onderbouwing van de posten uit de jaarrekening. Hierbij een meer actieve sturing op het opleveren van documentatie van voldoende kwaliteit.

1.8. Reservesystematiek belangrijk aandachtspunt

In ons accountantsverslag over het jaar 2011 hebben wij u enkele aandachtspunten gerapporteerd over de verwerking van reservemutaties. Dalfsen kent hierbij de werkwijze waarbij het initiële raadsbesluit leidt tot het vastleggen van een krediet. Dit krediet is in de jaren erna de basis voor de verwerking van mutaties in reserves. Het krediet wordt echter niet vertaald in verschillende jaarschijven in de meerjarenbegroting.

Hierdoor zijn ook in 2012 omvangrijke verschillen ontstaan tussen de begrote en werkelijke mutaties in de reserves. Een aantal waarnemingen hierbij zijn:

- In de jaarrekening 2012 zijn mutaties in reserves verwerkt op basis van begrotingsposten in voorgaande jaren.
- Door de raad worden raadsbesluiten genomen, waaraan echter niet altijd een duidelijke begrotingswijziging is gekoppeld. De wijziging van de begroting wordt hierbij in veel gevallen door de organisatie administratief verwerkt. Het is aan te bevelen bij raadsbesluiten expliciet de effecten voor de begroting (begrotingswijziging) weer te geven. Dit zodat het voor de raad ook duidelijk is hoe het voorstel financieel wordt gedekt en wat de gevolgen zijn voor bijvoorbeeld de reservepositie.
- Uit de begroting 2012 blijkt niet duidelijk welke reservemutaties zijn begroot. De mutaties zijn hierbij niet duidelijk per reserve weergegeven. Hierdoor is het voor in de jaarrekening doorgevoerde reservemutaties niet altijd mogelijk om expliciet vast te stellen dat de mutatie reeds was begroot door de raad.
- Mutaties tussen de algemene reserve vrij besteed en de algemene reserve reeds bestemd wordt conform vorige jaren niet begroot. Wij kunnen hiermee instemmen aangezien dit een beklemming is in de algemene reserve van de gemeente Dalfsen.

Wij hebben geconstateerd dat het college eind 2012/begin 2013 is gestart met het oppakken van de aandachtspunten. Zo is bijvoorbeeld gewerkt aan het opnemen van een expliciete begrotingswijziging bij de raadsvoorstellen.

In 2013 zullen nadere stappen worden genomen ter verdere verbetering. Wij zien hierbij de volgende aandachtspunten:

- De jaarlijkse begroting actueel houden. Raadsbesluiten en begrotingswijzigingen uit voorgaande jaren dienen hierbij concreet te worden vertaald in de actuele begroting (actuele jaarschijven). Hierdoor geeft de begroting een meer actueel inzicht in de daadwerkelijk voor dat jaar geplande uitgaven, inkomsten en reservemutaties.
- De begrotingswijziging bij raadsbesluiten ook leesbaar maken voor de raad. Dit door in hoofdlijnen aan te geven op welke wijze de begroting wordt beïnvloed. Hierdoor is het voor de raad ook meer inzichtelijk wat de financiële consequenties (inclusief financiële dekking) zijn van het betreffende voorstel. Hierbij is het tevens aan te bevelen om het cumulatieve effect van de wijziging weer te geven op de stand van de reserves. Dit kan hierbij zorgen voor een concrete verbetering van de sturing (zowel door raad als door organisatie) op de verwerking van reservemutaties.
- Op basis van het BBV mogen reservemutaties worden verwerkt tot aan het begrote bedrag. Er zijn conculzondingen op deze regel mogelijk. Dit dient dan expliciet door de raad te worden vastgesteld. Naar onze mening is het van belang om een actuele nota reserves en voorzieningen vast te stellen waarin onder andere deze uitzonderingen expliciet worden bekrachtigd door de raad. Hieraan is in 2012 nog niet concreet invulling gegeven.
- Het expliciet uitvoeren van een interne controle op de juistheid en verwerking van de reservemutaties. Dit om vast te stellen dat de reservemutaties voldoen aan het BBV.
- In de primitieve begroting opnemen van een gedetailleerd overzicht met begrote reservemutaties per individuele reserve. Dit om het inzicht en de sturing op de reserves te vergroten.

Wij kunnen voor de jaarrekeningcontrole 2012 instemmen met de huidige verwerkingswijze. De besluitvorming heeft veelal impliciet wel plaatsgevonden door de raad. Middels het vaststellen van de jaarrekening 2012 worden de reservemutaties alsnog expliciet geautoriseerd.

Indien de raad de jaarrekening niet ongewijzigd vaststelt dan verzoeken wij u direct contact met ons op te nemen om de gevolgen voor onze verklaring te bespreken.

Wij hebben het college dringend geadviseerd in 2013 daadwerkelijk wijzigingen in de systematiek door te voeren. Dit om het inzicht voor de raad te verbeteren, maar ook om expliciet te kunnen voldoen aan het BBV.

1.9. Waardering WEZO

Gemeente Dalfsen neemt deel in WEZO NV (sociale werkvoorziening). Hierbij is Dalfsen medeverantwoordelijk voor een eventueel financieel tekort bij WEZO. In 2012 heeft de WEZO een afwaardering moeten doorvoeren op haar panden. Dit heeft effect op het resultaat van 2012 van de WEZO. In april 2013 heeft de gemeente Dalfsen hierover informatie ontvangen van de WEZO. Gemeente Dalfsen heeft in haar jaarrekening 2012 al rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage in het tekort. Hiertoe is circa € 0,17 mln. aan schuld in de jaarrekening opgenomen. Derhalve kunnen wij instemmen met de huidige verwerkingswijze.

2. Uw grondexploitatie nader toegelicht

2.1. Uw grondexploitatie geven het volgende beeld

Onder de voorraden zijn ultimo 2012 de volgende onderdelen verantwoord:

(x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Stand per 31/12/2011	Vershil
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	12.318	18.569	(6.251)
Onderhanden werk; waaronder bouwgrondexploitatie	16.236	8.490	7.746
Gereed product en handelsgoederen	23	27	(4)
Totaal	28.577	27.086	1.491

Tabel 3 Specificatie voorraden

Presentatie in de jaarrekening nog niet aangepast aan wijzigingen in het BBV

In 2012 is een nieuwe notitie van de Commissie BBV over grondexploitatie van kracht. Op basis van deze notitie dienen gronden zonder concreet stellig voornemen tot ontwikkeling te worden gepresenteerd onder de voorraad "overige grond en hulpstoffen". In de jaarrekening van gemeente Dalfsen is deze wijziging nog niet doorgevoerd in de balans. De gronden zonder stellig voornemen (totaal circa € 3,2 mln.) zijn in balans nog gepresenteerd onder de niet in exploitatie genomen gronden. In de toelichting op de balans zijn de gronden echter wel gepresenteerd onder de "overige gronden". Op basis hiervan kunnen wij instemmen met de huidige presentatie. Het is hierbij wel van belang om in 2013 de jaarrekening aan te passen aan de vereisten uit het BBV.

In 2012 zijn goede stappen gezet in de beheersing van de grondexploitatie

Door de organisatie zijn in 2012 diverse goede stappen gezet om de beheersing van de grondexploitatie verder te verbeteren. Gemeente Dalfsen heeft hierbij een nota grondbeleid vastgesteld, een nota bovenwijkse voorzieningen opgesteld en daarnaast tijdig de grondexploitatie geactualiseerd.

Reeds in een vroegtijdig stadium heeft overleg met ons plaatsgevonden over de actualisering van de grondexploitatie. De grondexploitatie zijn op basis hiervan geactualiseerd en daarbij is bijvoorbeeld de bijdrage aan de reserve bovenwijkse voorzieningen uit de grondexploitatie gehaald.

Dit om te voldoen aan de vereisten van het BBV en opvolging te geven aan een in vorig jaar geconstateerd aandachtspunt. Positieve ontwikkelingen waarmee Dalfsen daadwerkelijk goede stappen heeft gezet in de beheersing van de grondexploitatie.

In de uitgevoerde actualisering zijn reeds diverse complexen afgewaardeerd, aangezien de boekwaarde naar een lagere marktwaarde moest worden teruggebracht (op basis van het BBV). Gedurende de accountantscontrole is echter gebleken dat voor twee complexen (Stappenbelt en Vechtstraat) nog een aanvullende afwaardering moest worden doorgevoerd. Dit op basis van hernieuwde inzichten en interpretatie van de regelgeving (BBV) en daarnaast informatie die in het nieuwe jaar (na de actualisering) bekend is geworden. Wij hebben het college geadviseerd op dit aspect de volgende verbeteringen door te voeren:

- Het meer tijdig actualiseren van de niet in exploitatie genomen gronden en overige gronden. Hierdoor kunnen risico's wellicht eerder worden geconstateerd.
- Het jaarlijks laten taxeren van de niet in exploitatie genomen gronden en overige gronden met een waarderingsrisico. Hierbij is het aan te bevelen om bij de gunning van de taxatieopdracht roulatie toe te passen. Dit voorkomt dat jaarlijks dezelfde partij de taxatie uitvoert. Hiermee wordt een zo onafhankelijk mogelijk inzicht verkregen in de waardering van de gronden.

Niet in exploitatie genomen gronden in 2012 afgewaardeerd naar lagere marktwaarde

In 2012 zijn de niet in exploitatie genomen gronden en overige gronden geactualiseerd. Hierbij is beoordeeld in hoeverre er een stellig voornemen bestaat voor de gronden en in hoeverre de huidige marktwaarde van de gronden lager ligt dan de boekwaarde. In die gevallen dient de grond te worden afgewaardeerd. In totaal is in de jaarrekening 2012 een afwaardering doorgevoerd van € 3,35 mln. Dit betreft de projecten Oosterdalfsen II, Paltheweg, Stappenbelt en de Vechtstraat.

De projecten Oosterdalfsen II en Paltheweg zijn overgebracht naar de overige gronden, dit aangezien een stellig voornemen tot ontwikkeling op dit moment ontbreekt. De gronden zijn hierbij afgewaardeerd naar € 4 per m².

Voor het project Stappenbelt bestaat op basis van de structuurvisie een stellig voornemen. De boekwaarde (voor afwaardering) bedraagt gemiddeld € 61 per m². Aangezien er nog geen concrete calculaties beschikbaar zijn over verwacht resultaat van de grondexploitatie is het op basis van het BBV verplicht om de boekwaarde te toetsen op basis van de huidige marktwaarde. Op basis hiervan heeft het college een aanvullende afwaardering van € 0,65 mln. doorgevoerd. Hiermee wordt voldaan aan het BBV.

Bij het complex Vechtstraat is op basis van actuele ontwikkelingen de verwachting rondom het project in 2013 bijgesteld. Dit heeft ertoe geleid dat een aanvullende afwaardering is doorgevoerd van € 0,4 mln. Met deze afwaardering wordt ook bij de waardering van dit complex voldaan aan het BBV.

Schattingen bepalen een groot deel van de waardering grondexploitaties

Om inzicht te verkrijgen in de financiële risico's van de grondexploitaties stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin een schatting van de te maken kosten afgezet is tegen verwachte opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag, zoals inflatiecijfers waartegen toekomstige kosten en opbrengsten gecorrigeerd worden, rentepercentages voor het toerekenen van financieringskosten, de looptijd van het project en uitgifteprijsen. Deze parameters bepalen in grote mate het verwachte resultaat per project.

De huidige economische situatie leidt op dit moment tot een vermindering van de vraag naar nieuwbouw en is van invloed op de parameters en uitgangspunten voor de grondexploitaties. Hierdoor loopt de gemeente het risico dat de winstgevendheid van de grondexploitaties zal afnemen c.q. meer verlieslatend zal worden.

In onze jaarrekeningcontrole is de controle van de grondexploitaties een zeer belangrijk aandachtspunt geweest. Hierbij is de kwaliteit van de inschattingen onderwerp van gesprek geweest.

Op basis van de verwachte resultaten van de grondexploitaties (positieve resultaten) is het in de jaarrekening 2012 niet noodzakelijk om een afwaardering door te voeren dan wel een voorziening te treffen.

Wel is duidelijk zichtbaar dat ook in Dalfsen de verkopen stagneren. Dit brengt mogelijk in de komende jaren risico's met zich mee, waarbij ook risico's kunnen ontstaan voor de waardering van de grondexploitaties.

Het is derhalve van belang om jaarlijks een goede actualisering door te voeren van de uitgangspunten van de grondexploitaties (inschatting kosten en opbrengsten). Gezien de huidige economische ontwikkelingen en ontwikkelingen in de vastgoedmarkt is het van belang om hierbij adequaat onderzoek te verrichten met betrekking tot de vraag naar gronden in Dalfsen en de uitkomsten hiervan financieel te vertalen in de grondexploitaties. Wij hebben het college geadviseerd in 2013 hieraan opvolging te geven.

Wij kunnen instemmen met de gehanteerde parameters

Bij het actualiseren van de grondexploitaties, maar ook bij het toetsen van de waardering van de niet in exploitatie genomen gronden worden door het college schattingen gemaakt. Dit op basis van verschillende uitgangspunten en parameters. In de huidige marktomstandigheden is het zeer moeilijk om tot voldoende onderbouwende schattingen te komen. Regelmatig evalueren van marktontwikkelingen en de mogelijke effecten hiervan op de waardering van gronden is daarbij essentieel. De grondexploitaties hebben een lange doorlooptijd. De jaarrekening is daarbij een momentopname.

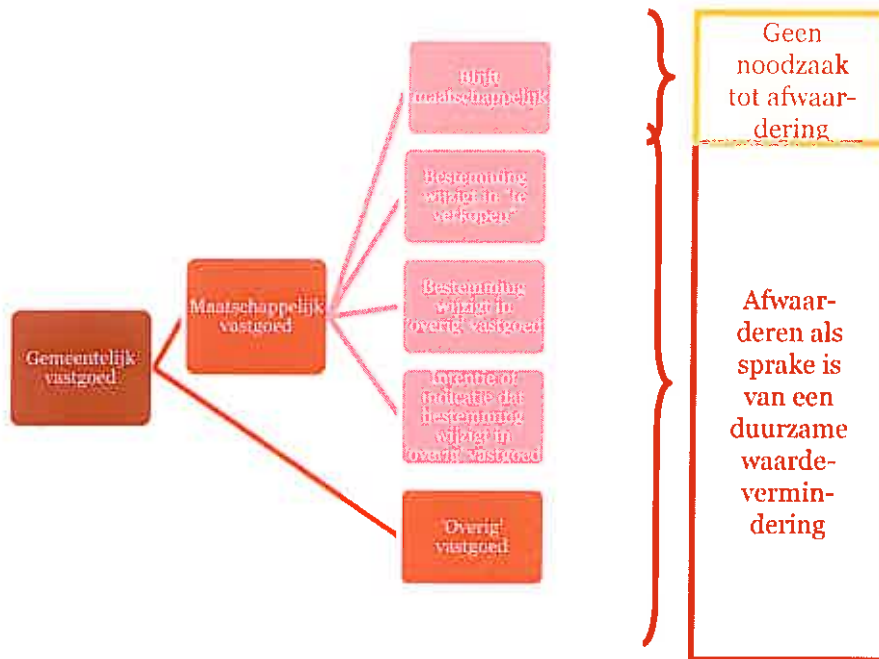
Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld en kunnen hiermee instemmen. Aandachtspunt hierbij is dat voor de kostenstijging 0% wordt ingerekend in de grondexploitaties. Dit is op basis van de huidige markt wellicht realistisch, echter voor de komende jaren bestaat wel de verwachting dat de kosten wederom zullen stijgen. Hiermee wordt nog onvoldoende rekening gehouden in de grondexploitaties. Wij hebben het college geadviseerd dit aspect in 2013 te heroverwegen en hierbij tot een adequate onderbouwing van dit uitgangspunt te komen. Dit kan hierbij worden gezien in samenhang met een mogelijke verlaging van de rekenrente in de grondexploitaties.

3. *Kwaliteit van de jaarstukken vraagt aandacht*

3.1. *Wij vragen uw aandacht voor een aantal bijzonderheden in de jaarrekening 2012*

Het gemeentelijk vastgoed onder de aandacht

Landelijk staat de waardering van vastgoed onder druk. Dit heeft mede gevolgen voor de waarde van de panden in gemeentelijk bezit. Lange tijd heeft onduidelijkheid bestaan over de financiële verwerking van mogelijke afwaarderingen op gemeentelijk vastgoed. Dit aangezien in het BBV geen expliciete uitspraken zijn gedaan over de verwerkingswijze van duurzame waardeverminderingen op panden. In het voorjaar van 2013 is meer duidelijkheid geboden door de Commissie BBV aan de hand van een vraag en antwoord over waardering van vastgoed. Onderstaand hebben wij de verwerkingswijze schematisch weergegeven.

Er is een interne analyse opgesteld. Hieruit blijkt dat op dit moment geen concrete afwaarderingsrisico's bestaan. Gemeente Dalfsen kent een aantal panden die leeg staan dan wel in de verkoop gaan. De waardering hiervan is intern geanalyseerd en hieruit komen geen materiële risico's naar voren.

3.2. *Beheersing van SiSa en IMG is voldoende*

SiSa blijft zich doorontwikkelen

Onderdeel van uw jaarrekening is de SiSa-bijlage. Via deze bijlage worden diverse rijksuitkeringen en provinciale uitkeringen verantwoord. Wij voeren onze controle uit op grond van specifieke instructies van de rijksoverheid die onder meer zijn vastgelegd in de "Nota verwachtingen accountantscontrole 2012".

Mede naar aanleiding van overleg tussen de stakeholders (ministerie van Binnenlandse Zaken, uitkeringsverstreckende ministeries), Auditdienst Rijk en de gemeenteaccountants is een aantal onduidelijkheden in de normstelling van de controles uit het verleden door een nadere toelichting weggewerkt.

Het betreft met name de werkzaamheden met betrekking tot de deugdelijke totstandkoming van de zogenaamde D-indicatoren en de zogenaamde 'o' verantwoordingen. Tevens zijn cumulatieve indicatoren ingevoerd. Ook is de procedure inzake de heraanlevering met een nieuwe notitie verduidelijkt.

Overigens merken wij hierbij op dat de verduidelijking van de verwachtingen ook aan het licht heeft gebracht dat de stakeholders op specifieke punten verwachten dat de controlewerkzaamheden worden uitgevoerd met een kleinere materialiteit dan voor de jaarrekeningcontrole. Dit betekent ook dat de aanlevering van de SiSa-bijlage meer inspanning vraagt van de organisatie om de gewenste kwaliteit te waarborgen.

Dit jaar heeft het Rijk ook voor het eerst al inzicht gegeven in het aantal te verantwoorden uitkeringen en de indicatoren voor 2013. Op deze wijze kunt u tijdig uw administratie inrichten om over 2013 te voldoen aan de juiste verantwoordingseisen.

Naast de SiSa bijlage dient u ook verantwoording af te leggen over een aantal verkregen subsidies van Provincie Overijssel (investeren met gemeenten) volgens de SiSa-systematiek.

Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa-bijlage en IMG-bijlage geconstateerd

Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) gelden voor SiSa/IMG andere, zwaardere, rapportagetoleranties dan u als raad in uw controleprotocol heeft opgenomen. Dit om de ministeries in staat te stellen om de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle geen financiële afwijkingen geconstateerd. In hoofdstuk 6 gaan wij nader in op onze constatering per regeling

Wat ging goed tijdens de controle en wat kan beter?

Tijdens de controle van de SiSa/IMG-bijlage 2012 hebben we vastgesteld dat de aanlevering van de documenten verbeterd is ten opzichte van voorgaand jaar. De gemeente is beter in staat gebleken om de benodigde documenten tijdig beschikbaar te hebben bij aanvang van de controle. Dit is een positieve ontwikkeling. Daarnaast hebben er naar aanleiding van onze controle geen significante correcties in de SiSa/IMG-bijlage plaatsgevonden.

De interne beheersing omtrent SiSa/IMG dient wel verder te worden verbeterd. Een belangrijk aandachtspunt is een beoordeling van de aangeleverde stukken vooraf door de gemeente, voordat het dossier voor de accountantscontrole wordt opgeleverd. Daarnaast dient meer aandacht besteed te worden aan de regelingen waarbij een eindverantwoording geldt. De onderbouwing van het geleverd zijn van de prestatie is hierbij een belangrijk verbeterpunt. Ook de onderbouwing van de te verantwoorden D1-indicatoren vraagt aandacht. Wij adviseren om expliciete interne controles uit te voeren op de SiSa/IMG-regelingen. Onze ervaring bij andere gemeenten leert dat dit de kwaliteit van de interne beheersing duidelijk ten goede komt. Gezien de toenemende financiële risico's rondom SiSa-regelingen neemt het belang hiervan toe.

Wij hebben het college daarnaast geadviseerd om in haar beheersing specifiek aandacht te besteden aan de volgende onderwerpen:

- Aanscherping van de risicoanalyses, daar waar mogelijk uitgebreid met de geldende wet- en regelgeving en de mogelijke effecten op de interne controle.
- Tussentijdse bewaking van balansposten met betrekking tot SiSa/IMG.

3.3. Kwaliteit van de jaarverslaggeving dient te worden verbeterd

In uw jaarstukken is conform het BBV onderscheid gemaakt in het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag hebt u de programmaverantwoording opgenomen en in de jaarrekening de programmarekening. Volgens het BBV zit het onderscheid tussen de programmaverantwoording en de programmarekening onder andere in de volgende punten:

- In de programmaverantwoording wordt aangegeven in welke mate doelstellingen gerealiseerd zijn, in de programmarekening alleen begrote en gerealiseerde baten en lasten per programma.
- In de programmarekening dienen afwijkingen tussen begrote en gerealiseerde baten en lasten verklaard te worden, in de programmaverantwoording hoeven alleen de gerealiseerde baten en lasten opgenomen te worden.

Hieraan wordt voldaan in uw jaarverslaggeving. Wij hebben de kwaliteit van de toelichtingen op de afwijkingen tussen begroting en werkelijke realisatie beoordeeld. Conform vorig jaar zijn de toelichtingen over het algemeen vrij summier. Dit is naar onze mening een duidelijk aandachtspunt om de kwaliteit van de jaarverslaggeving te verbeteren. Nu is in veel gevallen niet duidelijk wat de onderliggende redenen zijn voor geconstateerde afwijkingen. Daarnaast ontbreekt een koppeling tussen de inhoudelijke beleidsrealisatie en de financiële afwijkingen. Het college heeft ons aangegeven dit ook te betrekken in de doorontwikkeling van de planning- & controlcyclus.

Vanuit onze rol als accountant beoordelen wij de informatiewaarde van de jaarstukken op de volgende onderdelen:

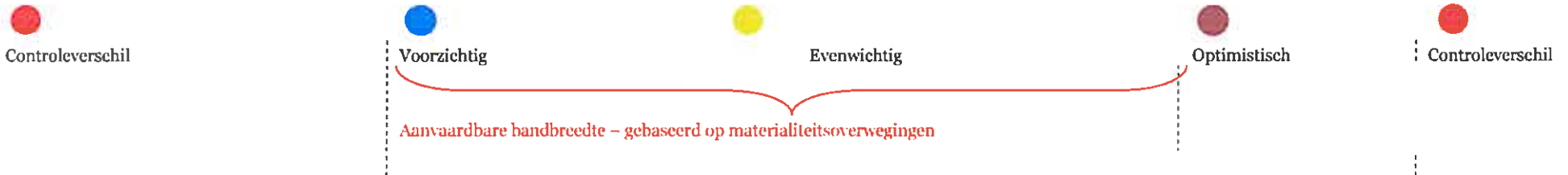
- Voldoen de jaarstukken aan wettelijke kaders (Gemeentewet, Besluit Begroting en Verantwoording).
- Voldoen de jaarstukken aan interne kaders (Financiële verordening).

Daarbij hebben wij geconstateerd dat uw jaarrekening voldoet aan de minimale vereisten van het BBV, echter dat in een aantal gevallen een aanscherping c.q. verduidelijking wel wenselijk is.

3.4. Door het college zijn evenwichtige schattingen gemaakt

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke schattingen voor de verslaggeving maken en toelichten. Wij hebben de schattingen die door het college zijn gemaakt bij het opstellen van de programmarekening 2012 beoordeeld, en geconcludeerd dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde schattingen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met bijbehorende motivering.

Belangrijke schattingen	Beoordeling		Toelichting
	2012	2011	
Verwachte levensduur en waardering van materiële vaste activa	● (E)	● (E)	De verwachte levensduur van de verschillende activacategorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn evenwichtig en consistent bepaald en in lijn met wat gebruikelijk is. Wij kunnen daarom instemmen met de inschattingen van het college.
Waardering vastgoed	● (E)	● (E)	Door het college is een analyse uitgevoerd op het gemeentelijk vastgoed. Hieruit komen geen risico's naar voren.
Waardering van financiële vaste activa	● (E)	● (E)	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de financiële vaste activa.
Juistheid en volledigheid van de voorzieningen	● (E)	● (E)	De voorzieningen zijn adequaat onderbouwd. Wij hebben vernomen dat in 2013 een geactualiseerd onderhoudsplan gebouwen is opgesteld. De voorziening zal hier in 2013 op worden aangepast (indien noodzakelijk).

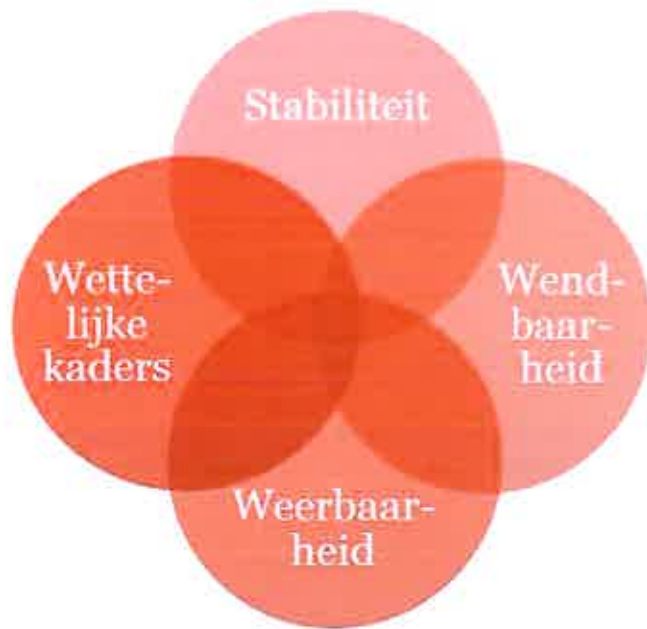

Tabel 4 Oordeel schattingen college

4. Grip op uw financiële positie

4.1. De financiële positie van de gemeente is goed te noemen

Wij hebben op basis van de jaarrekening, programmabegroting en meerjarenbegroting in hoofdlijnen een analyse opgesteld van de financiële positie van de gemeente Dalfsen. Voor deze analyse hebben we de financiële positie nader beschouwd op vier aspecten, te weten: financiële stabiliteit, financiële wendbaarheid, financiële weerbaarheid en wettelijke kaders.

Figuur 2 Vier domeinen van de financiële positie

De financiële stabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeente haar financiële positie in evenwicht weet te houden. Deze stabiliteit komt tot uitdrukking in de exploitatie (saldo van baten en lasten), de balans (ratio's) en de liquiditeitsbegroting van de gemeente.

De mate waarin de gemeente in enig jaar snel kan reageren op veranderingen en behoeften, ambities en doelstelling is vertaald naar de financiële wendbaarheid van de gemeente.

De financiële wendbaarheid geeft inzicht in de mate waarin de gemeente snel accenten kan verleggen binnen de exploitatie. Belangrijk aspect betreft de classificatie van de baten en lasten als structureel c.q. vast, of incidenteel c.q. variabel. Daarnaast geeft de mate waarin de gemeente langdurige verplichtingen is aangegaan inzicht in de financiële wendbaarheid.

De financiële weerbaarheid geeft aan in hoeverre de gemeente op lange termijn kan blijven voldoen aan haar verplichtingen. Dit komt vooral tot uitdrukking in het weerstandsvermogen (eigen vermogen) en de solvabiliteitsratio van de gemeente.

Ten slotte dient het financiële beleid wel binnen de wettelijke kaders uitgevoerd te worden, zoals de kasgeldlimiet en renterisiconorm opgenomen in de Wet Financiering decentrale overheden. Of het EMU-saldo conform de Wet Houdbare Overheidsfinanciën.

Uit onderstaande toelichting voor uw gemeente kan geconcludeerd worden dat gemeente Dalfsen een laag schuldenniveau kent en dit is ten opzichte van ultimo 2011 licht afgenomen. Dit geeft een indicatie van de financiële positie van de gemeente. Onderstaande analyse is gebaseerd op statische uitgangspunten. Ons inziens kan een statische benadering wel inzicht geven over een financiële situatie van een gemeente, maar is het tevens van belang om hier meer dynamisch naar te kijken.

Om een goed oordeel te krijgen over de financiële situatie van een gemeente is het ook van belang om naar de toekomstige ontwikkelingen te kijken. Hierbij kan een beoordeling van de toestand van de (meerjaren)begroting en de daarbij gehanteerde uitgangspunten rekening houdend met mogelijke toekomstige ontwikkelingen en de checks en balances in dit proces diepgaander inzicht geven.

4.2. Financiële positie is goed

Een duurzaam financieel beleid houdt onder andere in dat de voorzieningen voor de burgers en de gemeentelijke lasten voor burgers stabiel blijven en burgers niet voor financiële verrassingen komen te staan. Deze stabiliteit komt tot uitdrukking op verschillende onderdelen van de financiële positie van de gemeente.

De VNG geeft aan dat de schuldenlast meer zegt over de financiële positie van gemeenten dan de hoogte van het eigen vermogen. Hiertoe worden diverse ratio's gehanteerd. Onderstaand geven wij u inzicht in deze ratio's voor gemeente Dalfsen per 31 december 2012 in relatie tot de normstelling die hiervoor als uitgangspunt gehanteerd wordt. Tevens hebben wij de vergelijkende cijfers per 31 december 2011 opgenomen.

Kengetal	Norm	31-12-2012	31-12-2011
Debt-ratio (=1-solvabiliteitsratio)	< 80%	21%	23%

Tabel 5 Kengetallen stabiliteit

De debt-ratio betreft de verhouding van de schulden (inclusief voorzieningen) ten opzichte van balanstotaal. Een debt-ratio boven de 80% geeft signaal voor een slechte financiële situatie. De gemeente Dalfsen heeft op basis van bovenstaande debt-ratio een goede financiële positie. Dalfsen kent hierbij een prima verhouding tussen het eigen vermogen in relatie tot het vreemd vermogen.

4.3. Informatiewaarde paragraaf weerstandsvermogen dient te worden verbeterd

Het weerstandsvermogen is een andere belangrijke graadmeter waaruit blijkt hoe de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen. In de paragraaf weerstandsvermogen is dit nader uiteengezet en uitgesplitst in de weerstandscapaciteit en risico's waarvoor geen (dekking-)maatregelen zijn getroffen. Conform vorig jaar biedt de paragraaf beperkt informatie. Zo blijkt niet duidelijk wat de totale weerstandscapaciteit voor gemeente Dalfsen is en zijn de risico's veelal algemeen weergegeven en niet gekwantificeerd. In het kader van de doorontwikkeling van risicomangement is dit een belangrijk aandachtspunt. In de begroting 2013 is hiertoe inmiddels een eerste stap gezet.

4.4. Het begrote EMU-saldo is in relatie tot de invoering van de Wet HOF een aandachtspunt

Met het wetsvoorstel Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) wil het kabinet de Europese afspraken ten aanzien van de begrotingsdiscipline doorvertalen naar gemeenten, provincies en waterschappen. Hoewel de wet nog niet definitief is vastgesteld, is de verwachting dat deze wel aangenomen zal worden en invloed zal hebben op uw toekomstige beleid.

Het EMU-saldo of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking, uitgedrukt in geld, van een overheid die lid is van de Europese Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is in 1992 door de EMU ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringssaldo; vergelijken kon hierdoor niet. In het wetsvoorstel is hiervoor een eenduidige berekeningswijze voorgeschreven. Volgens de regels van de Wet HOF, mag het EMU-saldo bij de gemeenten, provincies en waterschappen niet groter zijn dan 0,5% van het bruto binnenlands product. De ruimte voor gemeenten wordt op basis van begrotingen verdeeld over de individuele gemeenten en wordt jaarlijks in de septembercirculaire weergegeven. Wanneer het werkelijke saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het werkelijke saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort. De ruimte voor gemeenten wordt op basis van begrotingen verdeeld over de individuele gemeenten.

De grens voor het EMU-saldo voor de gemeente Dalfsen is volgens de septembercirculaire 2012 bepaald op € 2,1 miljoen negatief. In de jaarrekening is hier voor 2012 een toelichting opgenomen over het gerealiseerde EMU-saldo van de gemeente. Het gerealiseerde EMU-saldo komt voor 2012 uit op € 7,4 miljoen positief. Hiermee blijft Dalfsen derhalve binnen de gestelde grens. Voor de komende jaren is het wel van belang om het effect van de Wet HOF goed te beoordelen. Dit mede gezien het verwachte investeringsniveau in de komende jaren.

In uw financieringsparagraaf zijn de kasgeldlimiet en de renterisiconorm opgenomen. Hieruit blijkt dat de gemeente heeft gehandeld binnen de grenzen.

4.5. Waarderingsgrondslagen zijn passend voor de gemeente Dalfsen

De jaarrekening is opgesteld door het college van burgemeester en wethouders in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de stellige uitspraken in de notities van de Commissie BBV. Wij achten de toegepaste grondslagen passend voor Dalfsen. Voor ons oordeel over de belangrijkste schattingen die hieraan ten grondslag liggen verwijzen wij u naar paragraaf 3.4.

5. De interne beheersing van gemeente Dalfsen is verbeterd, afsluitingsproces aandachtspunt

Onze bevindingen over uw interne controleomgeving hebben we middels een zogenaamde managementmeeting gedeeld met het management. Hieronder voorzien we u van een update over de status van enkele significante interne controlebevindingen en de gevolgen voor onze controle.

Onze algemene beeld is dat gemeente Dalfsen daadwerkelijk investeert in de verbetering van de interne beheersing. Er zijn op verschillende onderdelen positieve stappen gezet. Hiertoe is een actiepuntenlijst opgesteld, waarbij op basis van prioriteitsstelling op diverse onderwerpen acties zijn ingezet dan wel afgerond. Zo is de beheersing van de grondexploitatie toegenomen, is een subsidieregister ingericht, is geïnvesteerd in de financiële beheersing en is de beheersing van de SiSa-regelingen verbeterd. Daarnaast zijn ook de eerste stappen gezet in de doorontwikkeling van het planning- & controlproces. Duidelijk mag zijn dat Dalfsen ook in de komende jaren nog de nodige stappen moet zetten. Niet alle geconstateerde aandachtspunten kunnen op korte termijn worden opgepakt. Hierin zijn keuzes gemaakt. Naar onze mening dient in komend jaar prioriteit worden gesteld bij het proces van de jaarafsluiting. Nu was de kwaliteit hiervan onvoldoende. Zie ook hoofdstuk 1.7.

#	Gerapporteerde tekortkoming	Huidige status	Update na 'Rapportage interim-bevindingen controle'	Impact op onze controleaanpak
1.	Interne controle dient verder aangescherpt te worden		In 2012 zijn positieve stappen gezet in de uitvoering van de interne controle. Aandachtspunten zijn het aanbrengen van meer diepgang bij enkele controles en het aanbrengen van een koppeling tussen risico en werkzaamheden.	Voor een aantal interne controles hebben wij zelf aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om voldoende zekerheid te krijgen voor onze controle (bijv. naleven Europese aanbestedingsrichtlijnen).
2.	Interne controle op betalingen alleen op betaalbatches		Er wordt alleen een interne controle uitgevoerd op betaalbatches daarbij worden handmatige betalingen, SOZA en salarissen niet meegenomen. Wij hebben het college geadviseerd hier ook interne controles op in te richten.	Wij hebben aanvullende testwerkzaamheden verricht op de handmatige betalingen, salarissen en SOZA om hieruit voldoende zekerheid te krijgen.
3.	Onvoldoende interne controle op subsidies		De interne controle op subsidies dient verder te worden ontwikkeld. De vaststellingen van subsidies zijn niet betrokken in de interne controle. Daarnaast worden nog onvoldoende conclusies getrokken uit de interne controles.	In overleg hebben wij de controle op de subsidies aanvullend uitgevoerd waarbij wij zelf een conclusie hebben getrokken omtrent de juistheid en rechtmatigheid van deze subsidie.
4.	Controle op Europese aanbestedingen vraagt aandacht		Er is gewerkt aan het inrichten van een interne controle. De eerste stappen hierin zijn positief. Aandachtspunt is de diepgang en reikwijdte.	Zie voor onze werkzaamheden en aanbevelingen ook hoofdstuk 1.5.

#	Gerapporteerde tekortkoming	Huidige status	Update na 'Rapportage interim-bevindingen controle'	Impact op onze controleaanpak
5.	Volledigheid subsidies niet gewaarborgd	●	Er is een subsidieregister opgesteld met daarin de belangrijkste subsidies. Dit is een goede stap. Dit kan verder verbeterd worden door een zichtbare aansluiting te leggen met de IV3 matrix of de financiële applicatie.	Wij hebben het subsidieregister aangesloten op de IV3 matrix en daarbij vastgesteld dat dit voor een groot aantal posten overeenkomt.
6.	Geen functiescheiding in het systeem m.b.t. crediteurenstamgegevens	●	Wij hebben vastgesteld dat er geen wijzigingen hebben plaatsgevonden in de processen.	Wij hebben aanvullende controles uitgevoerd tijdens onze controle.
7.	Nieuw punt: wij hebben de aanbeveling gedaan om een expliciete controle uit te voeren op de juiste en volledige verwerking van begrotingswijzigingen. In de jaarrekening wordt nu een begrotingsstand opgenomen gebaseerd op de door de administratie verwerkte begrotingswijzigingen. Hierbij zijn de raadsbesluiten vertaald naar begrotingswijzigingen. Hierop vindt echter geen expliciete controle plaats op juistheid en volledigheid van de standen.	●	Nog geen opvolging gegeven	Op basis van de interne procedure bestaan naar verwachting geen materiële verschillen in de verantwoorde begrotingsstanden.

Tabel 6 Opvolging significante interne controlebevindingen

- = Geen voortgang sinds 'Rapportage interim-bevindingen controle 2012'
- = Voortgang geboekt sinds 'Rapportage interim-bevindingen controle 2012'
- = Tekortkoming opgelost

5.1. Beoordeling IT-omgeving levert geen bevindingen op in het kader van de jaarrekeningcontrole

Artikel 2:393, lid 4 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek vereist dat we een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Uit onze jaarrekeningcontrole komen geen materiële tekortkomingen naar voren die wij onder uw aandacht moeten brengen. Wel hebben we enige aanbevelingen gedaan ter verdere optimalisatie van de IT-controls.

5.2. De dekking en reikwijdte van de controle is voldoende

De dekking en de reikwijdte van de controle

Wij voeren de jaarrekeningcontrole uit om een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel te vormen, zoals bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet. Het is niet de doelstelling van de jaarrekeningcontrole om zekerheid te verschaffen over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle van de jaarrekening bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferbeoordelingen, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van dit oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid.

Tijdens onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de rapporterings- en goedkeuringstoleranties zoals opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden ('BADO'), tenzij de raad in een controleprotocol ten behoeve van de accountant andere controle- en rapporteringstoleranties vaststelt.

Dit houdt in dat wij een goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€ 492.000) en de onzekerheden minder zijn dan 3% (€ 1.476.000) van de totale werkelijke lasten en toevoegingen aan de reserves in de jaarrekening.

Er zijn geen aanwijzingen van fraude gebleken

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en onjuistheden berust bij het college van burgemeester en wethouders. De gemeenteraad ziet erop toe dat het college hiertoe adequate procedures volgt en actie onderneemt als daartoe aanleiding bestaat.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om risico's van fraude te herkennen, voor zover deze risico's kunnen leiden tot materiële fouten in de jaarrekening.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2012 zijn ons geen aanwijzingen van fraude gebleken.

Wij zijn onafhankelijk

We hebben onze naleving van de externe onafhankelijkheidsregels over onze dienstverlening in 2012 bewaakt. We bevestigen dat we deze onafhankelijkheidsvereisten hebben nageleefd.

5.3. U hebt voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

Op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens ('Wopt') moeten beloningen, waaronder voorzieningen ten behoeve van toekomstige beloningen, zoals pensioen en ontslaguitkeringen, in de jaarrekening worden vermeld als deze de gemiddelde ministersbeloning (voor 2012 € 194.000) te boven gaat. Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de Wopt wordt nageleefd door de gemeente Dalfsen. Er waren in 2012 geen beloningen die de Wopt grens te boven gaan. Met ingang van 2013 is deze wet gewijzigd in de Wet Normering Topinkomens (WNT). In bijlage A, paragraaf 5 gaan wij nader in welke effecten deze wet heeft op gemeenten.

6. *Single information Single audit (SiSa)/Investeren met Gemeenten (IMG)*

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2012 van gemeente Dalfsen. Onze werkzaamheden hebben gevarieerd tussen het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling;
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en, indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden ('BADO') zwaardere rapporteringtoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van "bestedingen gedurende het jaar" wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 10.000 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 100.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 100.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is.

De rapporteringtolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij middels de hierna volgende voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in Euro's)	Toelichting fout/onzekerheid
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)	€ 0	€ 0	N.v.t.
Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	€ 0	€ 0	N.v.t.
Brede doeluitkering Verkeer & Vervoer	€ 0	€ 0	N.v.t.
Wet sociale werkvoorziening (Wsw) (Gemeenten (incl. WGR) Totaal 2011)	€ 0	€ 0	N.v.t.
Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2012	€ 0	€ 0	N.v.t.
Gebundelde uitkering	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz)	€ 0	€ 0	N.v.t.
Wet Participatiebudget	€ 0	€ 0	N.v.t.
Brede doeluitkering Centrum voor Jeugd en Gezin	€ 0	€ 0	N.v.t.

Tabel 7 Bevindingen SiSa-bijlage

Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in Euro's)	Toelichting fout/onzekerheid
Waterbelevingspark	€ 0	€ 0	N.v.t.
Passantenhaven	€ 0	€ 0	N.v.t.
Vechtvliet	€ 0	€ 0	N.v.t.
Westermolen	€ 0	€ 0	N.v.t.
De Stokte	€ 0	€ 0	N.v.t.
Uitkijktoren	€ 0	€ 0	N.v.t.
Invulling cichoreifabriek	€ 0	€ 0	N.v.t.
I.M.G. Algemeen	€ 0	€ 0	N.v.t.

Tabel 8 Bevindingen IMG-bijlage

Bijlagen

A. De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw gemeente	22
A.1. Signalen en aanbevelingen vanuit de publieke managementletter voor Gemeenten	22
A.2. Regeerakkoord riskant voor gemeenten	23
A.3. Veel ontwikkelingen bij woningcorporaties, verscherpte aandacht door gemeente noodzakelijk	24
A.4. De Wet Normering Topinkomens is op 1 januari 2013 in werking getreden	25

A. De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw gemeente

A.1. Signalen en aanbevelingen vanuit de publieke managementletter voor Gemeenten

In de zomer van 2012 heeft de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants een publieke managementletter uitgebracht die is gebaseerd op kennis van accountants die werkzaam zijn in de sector. In de publieke managementletter met de titel Taak op taak, risico op risico geven deze accountants signalen en aanbevelingen voor een aantal thema's. In dit accountantsverslag geven wij een samenvatting hiervan. Op diverse onderdelen heeft Dalfsen inmiddels al actie ondernomen. Zo zijn ten aanzien van de grondexploitaties duidelijke keuzes gemaakt en zijn programmering/fasering en grondprijzen inmiddels bijgesteld.

Taak op taak vraagt om een langetermijnvisie

Binnen de overheid is al enige jaren sprake van een decentralisatietendens. In het regeerakkoord is deze tendens nog eens benadrukt. Er worden steeds meer taken van de Rijksoverheid overgeheveld naar de gemeenten, terwijl dit vaak gepaard gaat met een budgetkorting. De volgende aanbevelingen worden gegeven bij deze trend:

- Breng concreet in beeld welke risico's met de uitvoering van de nieuwe of gewijzigde taak kunnen ontstaan en kwantificeer deze. Dit geldt ook voor de verdeling van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- Als sprake is van een budgetkorting onderzoek dan ook hoe de taak efficiënter en innovatiever kan worden uitgevoerd. Denk hierbij ook na over samenwerking en preventiemaatregelen waardoor aanspraken kunnen worden beperkt.
- Zorg dat de interne beheersing klaar is voor de komst van nieuwe taken of de uitbreiding van bestaande taken. Als de fundamenten van de bedrijfsvoering op orde zijn kan de gemeente reguliere en nieuwe taken gemakkelijker laten doorlopen en blijven beheersen.

- Zorg voor voldoende materiekennis over de nieuwe of gewijzigde taken, ook als deze aan derden worden uitbesteed. Deze kennis moet niet alleen op het uitvoerende niveau aanwezig zijn, maar ook op het gebied van de financiële planning en control.
- Sluit de in dit kader gemaakte beleidswijzigingen en strategische heroverwegingen aan op een meerjarig sluitende begroting. Bewaar hierbij het totaaloverzicht en versnipper niet te veel over beleidsvelden, sectoren en diensten.
- Pas gevoeligheidsanalyses toe, reken scenario's en ramingen door, gebruik externe (benchmark)informatie en wees alert op planoptimisme en actualisatie van oud beleid. Zo wordt de meerjarenraming een belangrijk stuur- en beheersingsinstrument.
- Voorkom verrassingen en houd de gemeenteraad tijdig op de hoogte van veranderingen. Ook als het tegenzit.
- Organiseer periodiek een afstemmingsoverleg met de rekenkamer, provincie en accountant om invulling te geven aan het toezicht op de begrote en gerealiseerde financiële positie van gemeenten.

In paragraaf A2 gaan wij nader in op de mogelijke consequenties van decentralisaties.

Verliezen grondbedrijf ondermijnen financiële positie

De situatie rondom het grondbedrijf is sterk veranderd door de economische crisis en de gevolgen daarvan. Forse vermogensverliezen zijn ontstaan en in de begroting moet rekening worden gehouden met rentelasten en planontwikkelingskosten die niet meer door de exploitatie worden gedekt. De aanbeveling voor de gemeenten in algemene zin is:

- Actualiseer de huidige grondportefeuille. Kijk of het oorspronkelijke ambitieniveau nog wel aansluit bij de marktvraag.
- Zorg voor afstemming met de provincie en omringende gemeenten om inzicht te krijgen in de grondposities, planning en de (inter)regionale vraag en aanbod van vastgoed.

- Zorg voor professionele aansturing van het grondbedrijf. Risicobeheersing dient centraal te staan.
- Informeer de gemeenteraad tijdig en transparant over de uitgangspunten en de effecten van veranderingen in de projecten van het grondbedrijf.

In hoofdstuk 3 hebben wij een overzicht gegeven van de grondpositie in uw gemeente.

Bij samenwerking lijkt niemand verantwoordelijk

Gemeenten zijn in de huidige omgeving steeds op zoek naar een meer efficiënte en effectieve uitvoering van taken en activiteiten. De noodzakelijke schaalgrootte wordt veelal gezocht in samenwerking met andere gemeenten of private partijen. In de praktijk blijkt de aansturing en beheersing van het samenwerkingsverband vaak nog onderbelicht te zijn. Dit vraagt om nieuwe zakelijkheid.

- Maak heldere afspraken met de samenwerkende partij en leg deze vast.
- Zorg bij aanbesteding van taken voor voldoende eigen kennis en een deugdelijk bestek waarin de kwaliteit van de dienstverlening wordt omschreven.
- Analyseer vooraf wat er met de vermogens- en liquiditeitspositie gebeurt wanneer een derde partij garanties en borgstellingen eist.
- Maak een governance-overzicht van verbonden partijen en samenwerkingsverbanden en actualiseer dit regelmatig.

Digitalisering is een eiland

Digitalisering speelt een steeds grotere rol in de maatschappij. Burgers en bedrijven maken in toenemende mate gebruik van sociale media en verwachten dat ook van de overheid. Steeds meer gemeenten steken energie in het ontwikkelen van digitale loketten. Dergelijke automatiseringsprojecten vragen forse investeringen en de inzet van specialistische kennis. Het toenemende gebruik van digitale middelen brengt ook risico's met zich mee op het gebied van informatiebeveiliging. Toch wordt digitalisering door veel gemeenten nog gezien als een eiland, een losstaand geheel. De samenhang met en de beoogde bijdrage aan de productiviteit en doelstellingen van de gemeente ontbreken vaak.

De aanbeveling is dan ook om te zorgen voor digitale governance en control:

- Veranker ICT in het strategische beleid en de governance van de gemeente.
- Benader ICT als de ruggengraat van de bedrijfsvoering en de basis voor de dienstverlening en (arbeids)productiviteitsverbetering.
- Regel voor ICT-projecten voor overkoepelend projectmanagement, waarbij verder wordt gekeken dan het project zelf en projecten in relatie tot elkaar worden gezien.
- Besteed aandacht aan de koppeling met reeds bestaande ICT-voorzieningen.
- Zet informatiebeveiliging meer prominent op de agenda van het college van B&W en de gemeenteraad.
- Zorg voor een goede afstemming tussen de ICT-functie en de gebruikers in de gemeente.

A.2. Regeerakkoord riskant voor gemeenten

De voorgenomen decentralisatie van taken naar gemeenten in combinatie met een korting op geld voor die taken is riskant. Dat schrijven de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) en de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) in december 2012 in een brief aan minister Ronald Plasterk (BZK) over het regeerakkoord.

In de brief gaan beide adviesraden onder meer in op bezuinigingen en hervormingen op zorg, woningmarkt en werk, omvangrijke decentralisaties mét kortingen en ingrijpende hervormingen van het openbaar bestuur. De raden vinden dat het korten van het gemeentefonds voor de veronderstelde efficiencyvoordelen van de schaalvergroting van het binnenlands bestuur onvoldoende zijn onderbouwd. Aan veel maatregelen die gemeenten treffen, kleven volgens de Rob en de Rfv risico's. Zo zullen volgens de raden de aanspraken van burgers op zorg moeten worden verlaagd. Dit kan onbedoeld het draagvlak voor het rijksbeleid verkleinen bij gemeenten en burgers.

Recent zijn afspraken gemaakt in een bestuursakkoord over de uitwerking van bepalingen in de Wet HOF, schatkistbankieren en het btw-compensatiefonds. Hiermee zijn weliswaar de 'scherpe kanten' van deze maatregelen verzacht, maar voor de Wet HOF en het schatkistbankieren blijven de instrumenten bestaan en de bezuiniging die was gekoppeld aan de afschaffing van het btw-compensatiefonds eveneens. Belangrijkste vraag blijft of de stapeling van bezuinigingen in het regeerakkoord, in samenhang met de decentralisatie en wijzigingen bij bestaande taken, door de gemeenten kan worden geabsorbeerd.

Het is daarom belangrijk in dit kader om bestaande ambities te heroverwegen en de effecten van het Regeerakkoord te verwerken in een meerjarenbegroting. De knelpunten en risico's voor uw gemeente worden dan zichtbaar.

A.3. Veel ontwikkelingen bij woningcorporaties, verscherpte aandacht door gemeente noodzakelijk

Resultaten corporaties onder druk, mogelijk negatief effect op realisatie gemeentelijk beleid

Gemeenten en woningbouwcorporaties zijn op veel gebieden al jaren samenwerkingspartners. Op basis van onder meer het Regeerakkoord gaat er voor corporaties veel veranderen. Een belangrijke wijziging is de invoering van een 'verhuurderheffing'. Corporaties moeten deze belasting, die mogelijk oploopt tot € 1,75 miljard in 2017, afdragen aan het Rijk. Veel corporaties hebben in reactie hierop geplande investeringen uitgesteld of geschrapt. Dit heeft in veel gevallen ook indirect en direct invloed op diverse beleidsterreinen van gemeenten, niet alleen op woningbouw en grondexploitaties. Dit betreft veelal meerdere begrotingsprogramma's. Het verdient naar onze mening aanbeveling om als raad concreet te bepalen op welke wijze u door het college wilt worden geïnformeerd over de ontwikkelingen bij de voor u relevante corporatie(s) en effect daarvan op uw gemeente.

Corporaties komen onder directe aansturing van de gemeente. VNG commissie adviseert hierover

Op basis van het Regeerakkoord gaat ook de verhouding tussen gemeente en corporatie veranderen. In het Regeerakkoord is opgenomen: "Corporaties komen onder directe aansturing van gemeenten. Gemeenten met meer dan honderdduizend inwoners krijgen extra bevoegdheden." Hoe de invulling hiervan plaats moet vinden is op dit moment niet helder. Corporaties geven aan niet terug te willen naar "een gemeentelijk woningbedrijf". Om gemeenten support te geven op dit punt gaat een speciaal ingestelde commissie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zich buigen over de vraag hoe gemeenten meer grip kunnen krijgen op woningcorporaties. Deze commissie is in januari 2013 ingesteld en zal naar verwachting in de loop van 2013 haar rapport uitbrengen. Zodra het advies van deze commissie beschikbaar is kunt u als gemeente nagaan hoe hier mee om te gaan.

Extra aandacht voor risico's en informatievoorziening gewaarborgde geldleningen corporaties noodzakelijk

Veel gemeenten hebben vanuit het verleden waarborgen afgegeven ten aanzien van leningen van corporaties (gewaarborgde geldleningen). In toenemende mate blijkt dat gemeenteraden niet of onvoldoende zicht hebben op:

- De feitelijke risico's die hiermee gepaard gaan of kunnen gaan;
- De wijze waarop de gemeentelijke organisatie / het college omgaat met deze mogelijke risico's;
- De informatie die hierover beschikbaar is voor de gemeenteraad.

In de afgelopen jaren is het verstrekken van nieuwe gewaarborgde geldleningen sterk afgenomen. Landelijk is echter sprake van een zeer groot bedrag aan door gemeenten gewaarborgde geldleningen. Diverse organisaties houden zich bezig met het toezicht op corporaties. Dit toezicht resulteert in een aantal belangrijke documenten over het risicoprofiel en de kwaliteit van elke afzonderlijke corporatie. Deze documenten zijn ook voor gemeenten op te vragen c.q. in te zien. Desgewenst kunnen wij u (in samenwerking met onze collega's die zijn gespecialiseerd in de dienstverlening aan corporaties) voorzien van een totaaloverzicht van relevante documenten van corporaties die voor u van belang zijn.

Wij hebben het college geadviseerd als onderdeel van de bedrijfsvoering gericht aandacht te besteden aan het risicoprofiel van corporaties en de gewaarborgde geldleningen. Daarnaast hebben wij het college geadviseerd in de jaarverslaggeving ten behoeve van de raad specifiek aandacht te besteden aan het risicoprofiel van de corporatie(s) waar sprake is van gewaarborgde geldleningen. Bijvoorbeeld door hierover concreet te rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering en/of de paragraaf weerstandsvermogen. Dit kan op eigen initiatief door het college plaatsvinden, maar desgewenst ook op basis van specifieke kaders die worden bepaald door de raad. Deze kaders kunnen bijvoorbeeld door de raad in de komende meerjarenbegroting worden opgenomen.

A.4. De Wet Normering Topinkomens is op 1 januari 2013 in werking getreden

De Eerste Kamer heeft op 13 november 2012 het wetsvoorstel inzake normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, (hierna: "WNT") aangenomen. Als gevolg van de WNT wordt de contractsvrijheid in de (semi)publieke sector ingrijpend beperkt. Niet alleen de beloning wordt wettelijk gemaximeerd, maar ook de afvloeiingsregeling wordt begrensd op € 75.000. De wet loopt daarmee vooruit op de wijzigingen in het ontslagrechtwijzigingen in het ontslagrecht die het kabinet in het Regeerakkoord heeft aangekondigd.

Drie beloningsregimes

De WNT kent drie beloningsregimes. In het eerste regime mag de bezoldiging van topfunctionarissen niet uitstijgen boven een beloningsmaximum van € 187.340 (gebaseerd op 130 procent van het brutosalair van een minister). Dit beloningsregime geldt voor de publieke sector en voor semipublieke instellingen als het onderwijs, de publieke omroep, drinkwaterbedrijven, woningbouwcorporaties en de zorg. In het tweede regime mag de beloning niet uitstijgen boven de voor die sector door de minister vast te stellen 'sectorale norm'. Deze norm zal worden vastgesteld voor zorgverzekeraars. Het derde regime houdt in dat het kabinet de beloning niet normeert. Dit geldt voor bepaalde scheepvaartorganisaties. De toewijzing van instellingen aan de regimes kan door de minister worden gewijzigd.

Van toepassing op bestuurders, toezichthouders en management

De WNT is van toepassing op de 'topfunctionarissen' van een organisatie. Dit zijn meestal de bestuurders, toezichthouders, de hoogste ondergeschikten binnen een organisatie en degenen die belast zijn met de dagelijkse leiding. Voor toezichthouders geldt een norm van 5-7,5 % van de maximale bezoldiging die voor de instelling geldt. De WNT geldt ook voor interim-contracten van meer dan 6 maanden, bijvoorbeeld bij inhuur via een management-bv of adviesbureau.

Voor alle organisaties geldt dat de beloning van bestuurders openbaar wordt gemaakt. Deze verplichting geldt ook voor andere werknemers als hun beloning uitstijgt boven het geldende beloningsmaximum.

Gemaximeerde ontslagvergoeding

In de eerste twee regimes wordt de gemaximeerde ontslagvergoeding ingevoerd. De vertrekvergoeding mag niet meer dan een jaarsalaris bedragen, en maximaal € 75.000. Uitzonderingen worden niet toegestaan, alleen lijken bepaalde wachtgelduitkeringen buiten schot te blijven. De WNT verbiedt alternatieve oplossingen om onder het maximum uit te komen, zoals het langer in dienst blijven terwijl geen arbeid meer wordt verricht. Van de wet afwijkende afspraken zijn nietig. Dit leidt ertoe dat een betaling die de norm overschrijdt, onverschuldigd is betaald.

Toezicht op naleving

Het wetsvoorstel geeft de minister ingrijpende handhavingsbevoegdheden. De minister kan de topfunctionaris en zijn werkgever, zo nodig met een last onder dwangsom, dwingen om betalingen in strijd met de wet ongedaan te maken. Een betaling in strijd met de wet kan de minister als onverschuldigde betaling opeisen. Op ons als accountants rust een meldingsplicht. Pensioenfondsen, verzekeraars en de belastingdienst moeten desgevraagd inlichtingen verschaffen over ontslagvergoedingen. Het toezicht op de naleving van de WNT zal dus strikt zijn.

Overgangsregeling

De WNT kent een overgangsregeling. Daarbij is de datum van 6 december 2011, toen de Tweede Kamer het wetsvoorstel aannam, bepalend. De tot 6 december 2011 overeengekomen beloningsafspraken worden gehonoreerd gedurende 4 jaar. Daarna vindt een afbouw plaats in 3 jaar tot het voor de organisatie geldende maximum. Indien een contract voor bepaalde tijd wordt verlengd, geldt echter direct het nieuwe regime. Wijzigingen in de beloning of de duur van de arbeidsovereenkomst die tussen 6 december 2011 en inwerkingtreding van de wet zijn overeengekomen genieten geen bescherming van het overgangsrecht.

Gevolgen voor uw organisatie

Voor bestuurders, toezichthouders en managers in de semipublieke sector, waaronder uw organisatie, heeft de WNT ingrijpende gevolgen. Verdere aanscherping van de gestelde normen zal waarschijnlijk volgen. Het is noodzakelijk om bij alle overeenkomsten, beloningsafspraken en vertrekregelingen rekening te houden met de WNT. Daarnaast is het van belang de nadere invulling van de WNT goed te volgen.

